

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. De potentia Materiæ in ordine ad recipiendas formas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

non eodem concursu conservatur separata, quo conservabatur conjuncta. R. negando ant. præcisè, quia non idèd non potest forma existere sine materia, quia dependet ab ea, sed quia non creatur, sed producitur per agens creatum, quod nequit ipsam producere, nisi cum dependentia à subiecto.

Instatur. Ex eo, quòd materia nequeat naturalitèr existere sine forma, debet ex aliqua indigentia oriri, quam materia habet, respectu formæ, sed omnis indigentia, quoad existentiam debet suppleri, ut res indigens existat; ergò erit necessarius novus concursus. R. dist. ma. Id debet oriri ex aliqua indigentia materiæ, quatenus naturalitèr petit compleri & perfici per formam perfectione saltem adventitiâ, licèt non essentiali intrinsecâ, concedo ma. quatenus cum tali indigentia indigeret novo concursu, ne sine forma periret, nego ma. unde, præter separationis miraculum, non est necessarius alius concursus ad conservationem materiæ, quàm ille, quo prius ante miraculum conservabatur, nam sicut tunc fuit sufficiens, ita & modò.

Urgetur. Materia existeret violentèr tunc; ergò habebit alium concursum, quomodo existit, quàm conjuncta. R. dist. ant. existit violentèr positivè, sicut aqua sub calore, nego ant. negativè, quatenus reperitur sine modo connaturali existendi sub forma, concedo ant. & nego consequentiam.

QUÆSTIO VII.

De Potentia Materia in ordine ad recipiendas formas.

I. *Sensus questionis.*

Quia hæcenus semper insinuavi, materiam primam esse potentiam subiectivam ad formas, ubi plura præsupposita fuerunt, quàm seita; idèd operæ pretium exigit, rem ipsam paulò fufius, citra brevitatis tamen jacturam, pertractare & inprimis, quod principalitèr controvertitur, resolvam: an materia ipsamet sit in potentia ad formam? an verò, per aliquam potentiam superadditam? cujus controversiæ ratio est, quia omnis potentia, formalitèr loquendo, est alicujus subiecti. Secundò: An potentia materiæ sit una vel multiplex? Tertio, qualis nam sit? & quartò, an potentia receptiva, & sustentativa distinguantur à se invicem? Pro quarum difficultatum resolutione

II. *Potentia materiæ duplicitèr consideratur.*

Notandum primò: Potentiam materiæ duplicitèr considerari posse, primò fundamentalitèr & radicalitèr, secundò formalitèr: primo modo sumpta nihil est aliud, quàm ipsum principium potentiale, secundum entitatem ipsam materiæ; unde emanat, postmodum potentia formalitèr sumpta, quæ nihil aliud est, quàm naturalis aptitudo, ad suscipiendas formas, quæ est respectus aliquis transcendentalis.

III. *Potentia alia est universalis in alia particulari.*

Notandum secundò: Potentiam iterum esse duplicem; universalem & particularem, seu remotam & proximam: Remota & universalis est, per quam materia, nullis affecta

dispositionibus, nec determinata circumstantiis aequalitèr omnes respicit formas, ita ut eas aequalitèr recipere possit: utpote cum sit adhuc indifferens, per nihil extrinsecum determinata: Potentia proxima & particularis est, quando jam materia, per dispositiones & qualitates accidentales alicujus agentis, magis determinatur ad hanc vel illam formam, ut verbi gratiâ, dum materia ligni, per calorem & siccitatem est determinata, ut possit recipere formam ignis.

Notandum tertio: Potentiam deniq; aliam esse susceptivam formarum, aliam sustentativam, susceptivam formarum nihil est aliud, nisi aptitudo materiæ, ut recipiat aliquam formam, per quam informetur substantialitèr: & per hanc aptitudinem respicit tam animam rationalem, quàm omnes alias materiales: Potentia sustentativa verò, non modò recipit in se formas substantiales, sed etiam easdem in se sustentat, & per hanc respicit tantummodò formas materiales, quæ educuntur vel educi possunt, de potentia materiæ.

His Itaq; prænotatis: Quæstio quoad primam partem, sicut etiam aliàs potissimum versatur de potentia formalitèr sumptâ, Circa quam resolvendam, triplex est sententia famosa: Prima dicit, quòd potentia formalis sit de essentia, seu potius essentia materiæ: Ita Suarez, Connimbr. Complut. Averfa & Recentiores ac Thomistæ communitèr. Secunda putat, potentiam non ingredi formalitèr rationem essentialem materiæ, sed potius esse aliquid accidens de genere qualitatis vel relationis. Ita Averroes, Thomist. Toletus, Zabarel. &c. Tertia deniq; asserit, Potentiam formalitèr sumptam, non esse essentiam materiæ, nec etiam accidens prædicamentale, sed esse proprietatem, realitèr eidem identificatam. Ita Scotus 2. d. 12. q. 1. & 4. d. 11. q. 3. & omnium pœnè Scotistarum. Quas etiam tenendo

Dico I. *Materia non recipit formas substantiales in se, mediante aliqua potentia superaddita realitèr distinctâ.* Hæc est Contra secundam sententiam &

Probatum Conclusio primò:

Si materia reciperet formas substantiales, mediante aliqua potentia superaddita, realitèr distincta, materia deberet esse in potentia, ad hanc ipsam potentiam, quia subiectatur in materia; ergò esset ex se immediatè in potentia ad illam vel mediante aliâ, realitèr distinctâ, si primum; ergò ab omnimoda paritate erit ex se nata subiectare formam substantialem: adeoq; nullum requiritur accidens realitèr distinctum medians: si dicatur secundum; ergò erit in potentia ad illam ipsam recipiendam, per aliam tertiam, realitèr distinctam, & sic infinitum, quod sanè absurdum est, ergò. Confirmatur: Potentia ad accidentia recipienda, debet esse accidentalis, sed in materia, ante illud accidens, non est aliud accidens, nisi velles admittere iterum processum in infinitum; ergò, nec est potentia realitèr distincta, ad recipienda accidentia, & consequenter non recipit mediante potentia, realitèr distinctâ superaddita. *Confir.*

Confirmatur secundò: Si materia illam potentiam immediatè reciperet, quæ esset accidens distinctum; ergò multò magis poterit in se immediatè recipere formam substantialem, quia ad hanc majorem habet proportionem, utpote quæ magis ad eam est ordinata, quàm ejus actus. Deniq; sequeretur, quòd materia posset esse sine illa, quòd tamen est absurdum: utpote cum definiatur per ordinem ad potentiam per Aristotelem, sequela etiam patet, quia potest esse sine omni forma accidentali & substantiali, ut patet ex suprà dictis.

Probatur Conclusio secundò:

Si materia non immediatè sibi uniret formam, non faceret cum ea unum per se immediatè, sed potius cum illa potentia, in qua forma immediatè reciperetur, sed hoc est falsum & absurdum; ergò probatur sequela, tum quia forma substantialis non potest facere unum per se, cum accidente completo, quale est potentia, secundum Adversarios, putantes eam esse de qualitate genere, contentam sub potentia naturali; tum quia illa potentia, quæ est accidens, ingrederetur constitutionem alicujus totius substantialis, nempe ex illo & forma resultantis, quæ sane dissentiant: ergò. Confirmatur Conclusio, ex definitione materiae, quæ dicitur primum subiectum omnium formarum substantiarum; ergò vel est primum subiectum, ut quo vel ut quod: si primum; ergò concludit prima probatio, quia non datur aliquid prius recipiens, ut quo: si secundum dicatur, concludit probatio secunda, cum non sit aliquid subiectum prius recipiens, ut quod, alioquin materia non esset primum subiectum. Sed

Opponitur Contra Conclusionem

Authoritas Aristotelis, qui secundo de Anima l. 2. & 8. Met. t. 15. & alibi vocat materia potentiam & per se potentiam, quam in secunda specie qualitatis collocat alibi; sed potentia naturalis in secunda specie qualitatis collocata est accidens realitèr distinctum; ergò & potentia materiae. R. cum Doctore 2. d. 16. q. 1. Philosophum sæpè appellare materiam potentiam, ad denotandam ejus aptitudinem, ad formas substantiales, non tamen vult, quòd sit talis, per aliam potentiam superadditam, minùs quòd sit de genere qualitatis & potentia naturalis, quia non est propriè activa; unde ad illam speciem potius reducuntur facultates ad agendum & recipiendum, non verò actiones. R. 2. quòd licet Philosophus dixerit, potentias de secunda specie qualitatis, esse accidentia distincta, intelligendus tamen est de potentiis realitèr distinctis, non verò indistinctis.

Instatur: Illud verum est accidens, quod potest separari ab illo cuius est, sed potentia materiae est separabilis à materia; ergò potentia materiae verum est accidens: ma. patet: probatur mi. quia quando advenit forma, ad quam materia erat in potentia, destruitur illa potentia materiae ad talem formam, sed possunt advenire per Dei potentiam, aut per impossibile omnes formæ, potentia materiae totalitèr destrueretur, consequenter erit accidens, valdè separabile. R. negando mi. cum probationis majore, quia per advenientem formam, potius

F. Amanai Hermann Physica.

materiae potentia perficitur & quietatur, quàm destruat, ut patet in pluribus aliis potentiis: nam quando aliquis ridet, non perdit potentiam ridendi, nec quando aliquis intelligit aliquid objectum, perdit potentiam intelligendi: alioquin rueret communis illa regula Logica, qui frequentèr arguunt ab actu ad potentiam, tanquam ad bonam consequentiam: non valeret enim, Petrus ridet, ergò potest ridere, Paulus intelligit & discurret, ergò potest intelligere & discurrere, quòd tamen nemo dicit: Itaq; quòd adveniente formà in materia tollitur, non est potentia materiae, sed privatio actus vel negatio, quæ præerat cum materia, & quæ semper conjungitur cum potentia positiva materiae, in absentia formæ.

Urgetur: Actus opponitur potentia, sed forma est actus, ergò opponitur potentia; ergò posità formà, seu actu destruitur potentia. R. dist. ma. Prouit potentia dicit privationem vel carentiam actus, concedo ma. prout dicit capacitatem ad actum, nego ma. & consequentiam. Notandum est, potentiam frequentèr accipi, prout habet adnexam talem carentiam, quia quòd est actu tale, non solet dici posse esse tale, ut quòd sit Episcopus quis, non dicitur, quòd possit esse, & si sic consideretur potentia, tunc quidem habet cum actu oppositionem, non verò si sumatur pro entitate ipsa rei.

Opponitur secundò Authoritas

VIII. Secundo.

Aristotelis 9. Met. 7. ubi dicit, quòd actus & potentia sint ejusdem generis, ex qua autoritate probare contendunt, quòd potentia materiae, ad formas accidentales saltem, debeat esse accidens; unde subsumitur sic: sed actus est accidens; ergò etiam potentia est accidens. Verum tamen R. Cum Doctore, Aristotelem ibi loqui de actu entitativo & potentia objectiva, id est: quòd res existens, extra suas causas producta, sit ejusdem rationis & naturæ, secundum prædicata quidditativa cum re, quæ est in potentia objectiva ut talis fuit, non verò loquitur de potentia subjectiva eaq; formalis. Sed

Instatur: Inter actum & potentiam subjectivam etiam formalem debet esse proportio, sed actus est accidens; ergò & potentia subjectiva formalis erit accidens. R. dist. ma. debet esse proportio receptivi & receptibilis, seu perfectivi & perfectibilis, concedo ma. debet esse proportio entitativa, nego ma. & concessa mi. nego consequentiam. Quia licet inter ea non sit proportio entitativa, est tamen perfectiva.

Urgetur: Si non requiritur proportio entitativa, ad recipiendam formam accidentalem; ergò nec requiritur proportio, ad recipiendam formam substantialem, sed hoc non admittit conclusio; ergò nec illud, unde sequitur; probatur sequela: non est major ratio de uno ac altero, probatur etiam min. quia aliàs deberet concedi, quòd forma substantialis etiam possit recipi mediante potentia accidentali. Resp. negando sequelam ma. cum sua probatione, ratio disparitatis est: Quia forma substantialis, nec potest recipi in accidente, nec in illo sustentari, aut illud perficere; secus tamen est de forma acciden-

yy

accidentalis, quæ potest tam accidens recipere, quam sustentare, & etiam aliquo modo ab illo perfici, quare bene potest admitti potentia substantialis, ad recipiendas formas accidentales, licet non debeat admitti accidentalis ad recipiendas formas substantiales.

VIII.
Potentia formalis non est de essentia materiae.

Dico 2. *Potentia formalis non est de essentia materiae, sed proprietatis ejus, quarto modo.* Hæc est Authorum supra, pro tertia sententia cit.

Probatur primo: Potentia formalis est respectus transcendentalis, seu aptitudo in materia, ad recipiendam formam; ergo non potest esse de essentia materiae, quæ est res absoluta, & cum sit tamen ab ea inseparabilis, erit saltem ejus passio.

Probatur secundo: Potentia formalis præsupponit aliquid, ad quod sequitur, non secus ac risibilitas, sed quod præsupponit, non est aliud, quam entitas materiae; ergo non est de essentia materiae; probatur consequentia, quia nihil posterius est de essentia alicujus prioris præsuppositi: ergo. Confirmatur: Quælibet res debet habere aliquam proprietatem, sibi peculiarem & sibi soli competentem, sed non potest assignari alia congruentior proprietas materiae, quam ista aptitudo transcendentalis. Sed Contra

X.
Argumentum in contrarium.

Arguitur: Materia prima essentialiter est ens incompletum; ergo essentialiter petit compleri, sed non petit compleri, nisi per modum potentiae passivæ; ergo est essentialiter potentia passiva. R. concedendo ant. & ejus primam consequentiam, cujus subsumptum distinguo; sed non petit compleri, ita ut ejus incompletum importet potentialitatem materiae, formaliter sumptam: nego subsumptum. Ita ut ista incompletudo denotet & significet principium exigitivum istius potentialitatis formalis, concedo subsumptum, & nego consequentiam. Itaque licet materia dicat potentialitatem formalem, ad totum constituendum tamen illa non est, nisi propria passio materiae, non verò essentia: sicut etiam alias essentias solemus explicare, per principia exigitiva passionum & proprietatum; sic communior sententia essentiam quantitatis non constituit, per impenetrabilitatem, sed per principium exigitivum impenetrabilitatis; unde similiter materia petit compleri, non per modum potentiae passivæ formaliter, sed per modum principii exigitivi talis potentiae. Eodem modo responderetur, ad alia argumenta, quæ fiunt inde, quod pars vel partialis entitas, respectu totius &c. Sed

Instatur: Si ratio principii exigitivi & radicalis potentiae passivæ formalis est de essentia materiae, potius deberet materia denominari, quòd exigeret ordinem, ad formam, quam quòd habeat ordinem ad formam; similiter quòd potius exigat esse subiectum, quam quòd sit &c. sed hæc sunt contra omnem loquendi modum Philosophorum, ergo materia non poterit constitui, per tale principium exigitivum. R. cum Mastro: quòd concipiendo materiam, ut ens incompletum, cui debeat potentia & aptitudo proxima recipiendi for-

mam, sufficienter concipiatur in sua essentia, non concipiendo interim talem potentiam & aptitudinem proximam ad formas, & bene explicaretur essentia materiae dicendo, quòd sit quædam natura substantialis absoluta, incompleta, quæ exigit potentiam, ad formas ut constitutur subiectum proximè, potens recipere formas; quando autem dicitur, quòd materia dicat essentialem ordinem ad formas, vel quòd sit subiectum, ac pars compositi substantialis, tunc intelligendum est, de potentia radicali & remota, non verò de formali & proxima; quòd si tamen sit sermo de ista, tunc dicendum est, quòd sit essentialiter talis in secundo modo, si verò intelligere quis vellet, in primo modo, tunc intelligas sub sensu reduplicativo. Itaque

Dico 3. *Potentia Radicalis, seu capacitas substantialis materiae primæ, ad recipiendas formas, est de essentia materiae vel potius essentia ejus.* Est communior Scot.

Et Probatur: Essentia materiae primæ non potest melius explicari, quam per hoc, quòd sit de se, capax omnium formarum, cum sit de se uniuscujusque subiectum, sed subiectum capax idem est, quòd subiectum potens recipere formas; ergo potentia radicalis materiae primæ, respectu formarum est essentia ejus: probatur consequentia, quia sublata hæc potentia radicali immediate, formaliter tollitur materia; ergo est de essentia ejus, id est, materiae. Confirmatur: Illud est de substantia, seu essentia materiae, quod constituit cum forma substantiali totum compositum Physicum, sed hoc nihil aliud est, quam ista potentia radicalis, seu capacitas substantialis ipsius materiae, ad recipiendas formas, ergo. Et per hæc dicta satis fuisse factum puto quæstioni, quantum ad primam difficultatem. Pro secunda

Dico 4. *Potentia materiae proxima, seu particularis, multiplex est, juxta pluralitatem formarum, universalis verò & remota una est, ad formas omnes.* Hæc videtur esse communior apud Canonicum Parisienses, &c. &

Probatur prima pars primo: Ex autoritate Scoti 4. d. 43. q. 3. K. ubi docet: quòd tot sunt in materia potentie, quot sunt forme receptiviles in ea, ne dum specie, sed numero; imò ad unam eandemque formam singularem, tot esse potentias, quoties eadem forma de novo introduci potest in materiam. Ubi Scotus non loquitur, de potentia remota, quia de ea loquendo dicit, esse unam, quam etiam vocat ordinem aptitudinalem receptivi, ad receptum, ergo.

Probatur Conclusio secundo: ratione: Materia in tantum dicitur habere potentiam particularem & proximam, in quantum per accidentia, diversas acquirit dispositiones, ad introducendam formam, sed pro varietate formarum, diversæ requiruntur dispositiones; ergo etiam diversæ potentie, & consequenter tot erunt diversæ potentie, quot diversæ dispositiones ad formam.

Probatur secunda pars: Ex 9. Met. t. 17. & 19. ubi dicitur: quòd in subiecto, contrariorum susceptivo, una est potentia, contrariorum receptiva disjunctim, sed materia dicitur potentia contra-

contradictionis ex eo, quod plures & contrarias formas suscipere possit; ergo erit una potentia, qua omnes recipit.

Probatur eadem pars secundo,

Ratione: Si in materia essent plures potentiae universales & remotae, sequeretur, quod simul possit suscipere formam ignis & aquae, sed hoc dicere est inconueniens: ergo; probatur sequela: Materia secundum diversas partes, potest suscipere diversas & alias formas; ergo etiam, si materia habet diversas potentias, etiam diversas & contrarias suscipere naturaliter formas; quia, sicut nulla est contradictio, quod secundum diversas partes recipiat contrarias formas, ita nec est contradictio, quod secundum diversas potentias, contrarias suscipiat formas.

XIII.

Dices: Sequeretur, quod materia esset infinitae perfectionis, si una potentia posset recipere tot diversas & multas formas; sed hoc est inconueniens adstruere: ergo; probatur sequela, quia ideo Deus dicitur infinitae virtutis & perfectionis, quia infinitos effectus producere potest, in genere causae efficientis: ergo etiam materia erit infinitae perfectionis, si una potentia infinitas formas, saltem syncategorematicae, in genere causae materialis recipere valet. R. negando sequelam, quia recipere successive plures formas, in potentia passiva, nullam arguit particularem & infinitam perfectionem; bene tamen arguit in potentia activa, quomodo autem in Deo arguat infinitam perfectionem, posse plures & denuo plures effectus producere, declarabo infra. Interim Contra eandem partem

XIV.

Opponitur Autoritas Aristotelis 3. phys. 1. o. ubi dicit: quod non sit una eademque potentia, ad contraria scilicet, ad sanitatem & aegritudinem: ergo nec est una eademque potentia in materia, ad formas incompensabiles. R. illam autoritatem non esse intelligendam, de potentia passiva & activa, sed prout potentia & actus sunt differentiae entis, qua ratione etiam dixit supra: potentiam & actum esse ejusdem generis & speciei, ut patet de posse sanari & posse aegrotare, de quibus exemplificat.

Instatur: Potentia illa remota passiva & receptiva dicit pro formali relationem transcendentalem, sed relatio, secundum nos, multiplicatur ad multiplicationem terminorum, ut patet ex Logica: ergo etiam potentiae multiplicari debent ad multiplicationem terminorum, qui sunt non modo numero, sed etiam specie diversi. R. dist. mi. Relationes multiplicatur, ad multiplicationem terminorum adaequatorum, concedo mi. terminorum inadaequatorum, nego mi. & consequentiam. Itaque licet ad multiplicationem filiorum, multiplicentur paternitates, in Titio, verbi gratia, hoc tamen non arguit, sic etiam debere multiplicari potentias in materia, quia filii omnes sunt termini adaequati & totales, materia tamen non respicit singulas formas, veluti terminos adaequatos, sed omnes collectivè sumptas, veluti unum terminum adaequatum & totalem; singulas verò, veluti terminos inadaequatos, adeoq; ad omnes

F. Amandi Hermann Physica.

collectivè sumptas, dicit etiam unam potentiam universalem & remotam.

Urgetur: Si una esset materia, quae haberet potentiam, ad determinatam unam certam formam & alia ad aliam formam, tunc deberent multiplicari etiam potentiae: ergo; etiam modo: quia etiam habet potentiam, ad aliam & aliam formam. R. negando consequentiam, quia in illo casu quaelibet forma esset terminus adaequatus, non sic autem est in proposito; quia nunc materia respicit ita formas, ut nullam respiciat, pro termino adaequato, sed omnes collectivè sumptas, quemadmodum sensus communis non respicit objectum unius potentiae externae, veluti terminum adaequatum: sed omnium collectivè, quamvis singuli respiciant suum objectum, veluti terminum adaequatum.

Dico 5. potentia sustentativa in materia,

XV.

est formaliter distincta, a potentia receptiva formarum. Haec deducitur ex Scoto in 3. d. 1. q. 1. art. 1. ubi ex parte accidentis distinguit ex natura rei habitudinem ejus, ad subjectum in ratione informativae & receptivae, ab habitudine ejusdem in ratione sustentativae, ubi expressè insinuavit, debere etiam habitudines ex parte subjecti distingui.

Potentia sustentativa est distincta a receptiva.

Probatur Conclusio.

XVI.

Modus sustentationis ex natura rei, est formaliter distinctus a modo receptionis; ergo & potentia receptiva, sustentativa, patet consequentia quia distinctio potentiarum arguitur ex distinctione actuum adaequatorum, sed sustentationis actus & receptionis singuli respiciunt adaequatè potentiam sustentativam & receptivam; ergo ipse sunt distinctae. Addidi in majori, adaequatorum, quia si sint actus inadaequati, licet essent specie diversi, non arguunt semper potentiarum distinctionem. Probatur ant. principalis argumenti, tum quia hi modi inveniuntur separati, quia materia animam rationalem recipit, non tamen sustentat, tum quia Deus nequit supplere hic receptionem formae in materia, bene tamen sustentationem, ut patet de accidentibus Eucharisticis.

Dices: Sustentatio & receptio non sunt

XVII.

actus adaequati, sed tantum inadaequati, respectu potentiae receptivae; ergo non debent eam distinguere: probatur ant. quia potentia receptiva respicit utrumque genus formarum, sive cum dependentia, sive sine dependentia: quia omnibus competit ratio informativa; ergo etiam eadem potentia receptiva. R. negando ant. cum sua probatione, quamvis enim potentia receptiva & sustentativa respiciat formam; eam tamen respiciunt sub diversa ratione formali, informativa nimirum & sustentabili; ac proinde singulae, in suo genere, sunt potentiae completae & adaequatae, & singulae specificantur, a diversis rationibus formalibus. Plura non congero vel pro defensione, vel pro oppugnatione praesentis conclusionis, quia alteram partem censo aequè probabilem, & Barro in principiis Scoti, tenet tanquam probabiliorem, ex eo, quod non sint multiplicandae potentiae sine necessitate.

Yy 2

QUE